

[Time: 2:30 Hours]

[Marks:70]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt **any six** of the following out of which **Q.9** is **compulsory**.
  2. Marks are indicated against each question.
  3. Students answering in regional languages should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

- Q.1 Elucidate the role of NCERT and SCERT with respect to curriculum evaluation. (10)
- Q.2 What is knowledge? Explain its characteristics. (10)
- Q.3 “Dialogue in education plays a pivotal role in today’s classroom.” Justify with reference to need and significance according to Paulo Freire. (10)
- Q.4 Elaborate the ways of promoting multiculturalism in school and classroom. (10)
- Q.5 “A teacher should be aware of the hidden curriculum while implementing the curriculum in the classroom.” Illustrate. (10)
- Q.6 How can the curriculum be effectively translated into textbooks? (10)
- Q.7 According to Dr. Ambedkar “Modern values influence the educational development of the individual and society.” Justify. (10)
- Q.8 Explain the philosophical and psychological determinants of curriculum. (10)
- Q.9 Attempt briefly **any four** of the following. (20)
- 1) Tagore’s view on secularism
  - 2) Any five characteristics of education
  - 3) Significance of Activity based learning according to Mahatma Gandhi
  - 4) Concept of Modernity
  - 5) Evaluating effectiveness of Teacher Training
  - 6) Any five indicators of an effective curriculum construction.

*****

मराठी रुपांतर

- प्र.१ अभ्यासक्रम मूल्यमापनाची NCERT आणि SCERT ची कार्ये विशद करा. (१०)
- प्र.२ ज्ञान म्हणजे काय? ज्ञानचे वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा. (१०)
- प्र.३ “आजच्या वर्गामध्ये संवाद शिक्षणातील महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते.” पॉवलो प्रेरणचे मते गरज आणि महत्त्व समर्थन करा. (१०)
- प्र.४ शाळेमध्ये आणि वर्गामध्ये बहुसांस्कृतिकता बुद्धिगत करण्याचे मार्ग सोदाहरण स्पष्ट करा. (१०)
- प्र.५ “शिक्षकाने वर्गामध्ये अभ्यासक्रम राबविताना सुप्त अभ्यासक्रमाची जाणीव ठेवणे आवश्यक आहे.” (१०) उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
- प्र.६ अभ्यासक्रमाचे रुपांतर पाठ्यपुस्तकात प्रभावीपणे कशाप्रकारे करता येईल? (१०)
- प्र.७ डॉ. आंबेडकरांच्या मते “व्यक्ती आणि समाजाच्या शैक्षणिक विकासावर आधुनिक मूल्ये प्रभाव टाकतात.” समर्थन करा. (१०)
- प्र.८ अभ्यासक्रमाची दार्शनिक आणि मानसशास्त्रीय निर्धारके स्पष्ट करा. (१०)
- प्र.९ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा. (२०)
१. धर्मनिरपेक्षतेवरील टागोरांची मते
  २. शिक्षणाची कोणतेही पाच वैशिष्ट्ये
  ३. महात्मा गांधीच्या मते कृतीयुक्त अध्यापनाचे महत्त्व
  ४. आधुनिकतेची संकल्पना
  ५. शिक्षक प्रशिक्षणाच्या परिणामकारकतेचे मूल्यमापन
  ६. प्रभावी अभ्यासक्रम रचनेची कोणतीही पाच निर्देशके

*****

हिंदी अनुवाद

- प्र.१ पाठ्यक्रम मूल्यांकन के NCERT और SCERT के कार्ये विशद कीजिए। (१०)
- प्र.२ ज्ञान का अर्थ क्या है? ज्ञान की विशेषताएँ विस्तार से लिखिए। (१०)
- प्र.३ “आज की कक्षा में शिक्षा में संवाद महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है।” पॉवलो प्रेरएर के अनुसार उसकी आवश्यकता और महत्त्व समर्थन कीजिए। (१०)
- प्र.४ विद्यालय और कक्षा में बहुसंस्कृतिवाद को बढ़ावा देने के मार्ग स्पष्ट कीजिए। (१०)
- प्र.५ “पाठ्यक्रम का उपयोजन कक्षा में करते समय शिक्षक को सुप्त पाठ्यक्रम के प्रति जागरूक होने की आवश्यकता है।” उदाहरण देकर स्पष्ट कीजिए। (१०)
- प्र.६ पाठ्यक्रम को पाठ्यपुस्तक में प्रभावी रूप से किस प्रकार रूपांतरित किया जा सकता है? (१०)
- प्र.७ डॉ. आंबेडकर के अनुसार “व्यक्ति और समाज के शैक्षिक विकास पर आधुनिक मूल्य प्रभाव डालते हैं।” समर्थन कीजिए। (१०)
- प्र.८ पाठ्यक्रम में दार्शनिक आणि मनोवैज्ञानिक निर्धारक स्पष्ट कीजिए। (१०)
- प्र.९ निम्नलिखित में से किन्ही चार पर संक्षेप में लिखिए। (२०)
१. धर्मनिरपेक्षतापर टागोर के अभिप्राय
  २. शिक्षा की कोई पाँच विशेषताएँ
  ३. महात्मा गांधीजी के अनुसार कृति आधारित अधिगम के महत्त्व
  ४. आधुनिकता की संकल्पना
  ५. शिक्षा प्रशिक्षण की परिणामकारकता का मूल्यांकन
  ६. प्रभावी पाठ्यक्रम रचना के कोई पाँच निर्दर्शक

*****